

Gamle skovredskaber skovkranen

AF FRITZ V. LARSEN

I en tidligere artikel har jeg omtalt, at eleven ved skovfogedeksamen i specialarbejder kunne blive udsat for at skulle læsse kævler med en skovkran. Magasinet råder over et ret stort udvalg af disse kraner fra de aller ældste og største, som den viste, til de senere lettere modeller. Men fælles for dem alle er, at de vejer så meget, at det at bære rundt på kranen ofte var strengere end selve kævlelæsningen.

Skovkranen består normalt af to retvinklede knastfrie fyrreplanker, der foroven ved hjælp af kiler og dragbånd holdes sammen om en krum hals af egetømmer, hvori der er sat to faste jerntrisser, hvoraf den ene er anbragt over halsens krumning og den anden under krumningen. Fyrreplanterne har på forkanten tre tværriller og mellem de to nederste er anbragt en vindbom af eg, som på de gamle modeller i hver ende er forsynet med vinkelret stående huller, hvori der kan stikkes jernstænger til at foretage omdrejningen med. På de "nyere" modeller er der både pal- og spærrehjul, således at disse i modsætning til omtalte kan betjenes af én mand.

Til kranen hører en løs taljeblok med en enkelt trisse. I taljeblokken er der nederst anbragt en svær drejelig krog og øverst et øje, hvori taljeløberen er fastgjort. Fra krogen går taljeløberen op over den øverste faste trisse derefter ned om trissen i blokken og derfra op om den nederste faste trisse og dernæst ned om vindbommen, hvor dens frie ende er forsvarligt fastgjort. Til kranen hører også et løst ben, der passer ind i en fordybning i topstykkets underkant. Benet er lidt længere end selve kranen, for at denne kan få en naturlig hældning under brugen.

Læsningen

Ved læsning af kævlen stilles kranen op over dennes tyngdepunkt, således at taljeblokken hænger lodret over dette samt således, at der bliver god plads mellem

ben og stativ til vognen. Om kævlen lægges nu en svær jernkæde, som med et såkaldt nakkestik fastgøres om taljekrogen, såfremt der ikke bruges en kraftig kævlesaks. Kævlen hæves nu ved, at vindbommen drejes, indtil kævlen er hævet højt nok, hvorefter vognen samlet trækkes ind under kævlen, som man derefter sænker.

Skal der flere kævler på vognen, kører man derefter til den næste på en sådan måde, at denne kommer til at ligge mellem det løse ben og vognen, således at kævlen, når den ved læsningen svinger ind over vognen svinger mod de to ben, som giver den bedste understøtning, da kranen ellers udsættes for væltning.

For at kævlen under læsningen ikke skal gribe fat i hjulene eller andet på den modsatte side af, hvor man står, anbringes et par stænger mellem hjul og kævle. Det er vel næppe svært at forstå, at der var rig lejlighed for skovfogedeleven til at begå fejl under dette specialarbejde.

